

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
Σ.Δ.Ο. - ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
(ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ)
case study: ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ

ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ ΕΛΕΑΝΝΑ

ΑΜ:9755

ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

ΑΜ:9757

ΚΑΤΣΑΝΙΚΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΑΜ:9662

(Επιβλέπων :Καθηγητής ΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με τη παρούσα εργασία επιδιώκεται η αποσαφήνιση της έννοιας της πτωχεύσεως των επιχειρήσεων, καθώς και η παράθεση των διαδικασιών που ακολουθούνται από τη στιγμή που μια επιχείρηση κηρύσσει πτώχευση. Αναφέρονται τα σημαντικότερα σημεία του Πτωχευτικού Νόμου (άρθρο 99-106) που ισχύει στην Ελλάδα, ενώ η έκθεση συγκεκριμένων παραδειγμάτων ελληνικών επιχειρήσεων που πτώχευσαν τα τελευταία χρόνια βοηθά στη πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	5
1.1 Έννοια και Σκοπός της Πτώχευσης.....	5
1.2 Αίτια, προϋποθέσεις και συνέπειες της πτώχευσης	6
1.3 Προ- πτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και το άρθρο 99	9
1.4 Διαδικασία και στάδια πτώχευσης κι εκκαθάρισης από νομική, λογιστική και φορολογική άποψη.	12
1.5 Ειδική εκκαθάριση	20
1.6 Εναλλακτικές λύσεις	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	23
2.1 Ποσοτικά δεδομένα.....	24
2.2 Επιχειρήσεις που πτώχευσαν	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 CASE STUDY : ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ.....	30
Συμπεράσματα	35
Βιβλιογραφία	36

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Επιχειρήσεις που πτώχευσαν στην Ελλάδα τη περίοδο 2008-2014.....	24
Πίνακας 2. Εξέλιξη των πτωχεύσεων στην Ελλάδα: 2008-2015 Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παγκόσμια οικονομική κρίση που έχει ξεσπάσει είναι ένα φαινόμενο το οποίο δημιουργεί ασφυκτικές πιέσεις στην οικονομία όλων των χωρών ειδικότερα της Ελλάδος. Από το 2008 που έγινε γνωστό μέχρι και σήμερα έχει επηρεάσει το σύνολο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής των ανθρώπων. Επιπλέον η πολιτική αστάθεια που εντοπίζεται, ιδίως, τα τελευταία χρόνια επιβαρύνει την ήδη υποβαθμισμένη οικονομία.

Η επιρροή της οικονομικής κρίσης στην ελληνική οικονομία είναι καθολική και εντοπίζεται σε όλους τους τομείς της. Από τις περικοπές στο κρατικό προϋπολογισμό για τις δαπάνες μέχρι και τον επιχειρηματικό κόσμο, παρατηρείται μια συνεχής υποβάθμιση και ανισορροπία που έχουν δημιουργήσει, με τη σειρά τους, ένα αίσθημα ανασφάλειας και αβεβαιότητας για το μέλλον.

Η αστάθεια αυτή έχει επιβαρύνει σημαντικά το κλάδο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα που αποτελεί κι έναν από τους βασικότερους πυλώνες της ελληνικής οικονομίας. Με τη πάροδο των ετών, λόγω της μειωμένης αγοραστικής κίνησης, αλλά και της συνεχώς αυξανόμενης φορολογίας, πολλές επιχειρήσεις αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στα κόστη λειτουργίας και στις υποχρεώσεις τους έναντι τρίτων με αποτέλεσμα να αναγκάζονται να διακόψουν τη συνέχιση της παραγωγικής διαδικασίας. Με άλλα λόγια, όλο και περισσότερες είναι οι εταιρείες που προσφεύγουν στη πτώχευση ή στην ένταξη του άρθρου 99, αδυνατώντας να καλύψουν τα χρέη και τις υποχρεώσεις τους.

Η παρούσα εργασία ασχολείται με το θέμα της πτώχευσης, όσον αφορά τις επιχειρήσεις στα πλαίσια της ελληνικής οικονομίας, ενώ πραγματοποιείται έκθεση παραδειγμάτων όπου παρουσιάζεται η αρνητική επιρροή της οικονομικής κρίσης στο τομέα αυτό. Η εργασία αποτελείται από 2 Κεφάλαια. Στο Πρώτο Κεφάλαιο δίδεται η εννοιολογική προσέγγιση της πτωχεύσεως, καθώς και οι προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να ικανοποιεί μια επιχείρηση προκειμένου να εισέλθει σε τέτοιου είδους διαδικασία. Επιπλέον, αναφέρονται τα στάδια που ολοκληρώνουν μια πτώχευση,

σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου. Στο Κεφάλαιο 2, παρατίθενται συγκεκριμένα παραδείγματα ελληνικών επιχειρήσεων που έχουν πτωχεύσει τα τελευταία χρόνια, καταδεικνύοντας την ισχυρή επιβάρυνση που έχει προκαλέσει η ύφεση στην ελληνική οικονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1.1 Έννοια και Σκοπός της Πτώχευσης

Μια επιχείρηση εισέρχεται σε διαδικασία πτώχευσης όταν δεν είναι σε θέση να εξοφλήσει τους δανειστές της, όπως είναι οι τράπεζες, προμηθευτές αλλά ούτε και τους εργαζομένους της.

Η πτώχευση κηρύσσεται μόνο μετά από απόφαση δικαστηρίου. Δεν είναι δυνατό να ολοκληρωθεί η διαδικασία μόνο με απόφαση των ιδιοκτητών της.

Η αίτηση για πτώχευση στο δικαστήριο πραγματοποιείται είτε από τους ίδιους τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης, είτε από αυτούς στους οποίους οφείλει.

Ουσιαστικά η επιχείρηση θα πρέπει να βρίσκεται στο στάδιο της στάσης πληρωμών. Δηλαδή, δεν αρκεί η ύπαρξη υπέρογκων χρεών, αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να υφίσταται και αδυναμία εξόφλησης στους πιστωτές και λοιπούς δικαιούχους, ακόμα και αν υπάρχει περιουσία προς πώληση.

Όταν ανακοινωθεί η απόφαση για πτώχευση μιας επιχείρησης, η λειτουργία τους δεν σταματά, ούτε πραγματοποιείται απαραίτητα η απόλυση του προσωπικού της, αν και συνήθως αυτό συμβαίνει για μείωση του κόστους λειτουργίας. Η δικαστική απόφαση ορίζει ότι τον έλεγχο της περιουσίας της επιχείρησης δεν έχουν πλέον οι επιχειρηματίες, αλλά κάποιο άλλο πρόσωπο. Το πρόσωπο αυτό, που αποκαλείται σύνδικος και ορίζεται από το δικαστή, αποφασίζει τη πώληση της περιουσίας της εταιρείας, με σκοπό να αντλήσει η επιχείρηση χρήματα και να εξοφλήσει τα χρέη της.

Η ολοκλήρωση της διαδικασίας πτώχευσης οδηγεί, συνήθως, σε διάλυση της επιχείρησης.

Επιπλέον όσο αφορά το σκοπό της πτώχευσης¹, είναι η ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της ρευστοποίησης της περιουσίας του ή με κάποιο άλλο τρόπο που προβλέπεται από το σχέδιο αναδιοργάνωσης και ιδίως με τη διατήρηση της επιχείρησης του.

1.2 Αίτια, προϋποθέσεις και συνέπειες της πτώχευσης

Αίτια Πτώχευσης

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που μπορούν να οδηγήσουν στην αποτυχία και κατά συνέπεια στη πτώχευση. Τους λόγους αυτούς μπορούμε να τους εντάξουμε σε τρεις κατηγορίες, αυτούς που έχουν μικροοικονομική υφή, μακροοικονομική υφή και σε εκείνες τις περιπτώσεις που δεν αφορά την επιχείρηση.

1. Με τον όρο μικροοικονομική εννοούμε ότι έχει να κάνει με την εσωτερική λειτουργία της επιχείρησης όπως για παράδειγμα :
 - Τα λάθη διαχείρισης, μη επιτυχημένο προγραμματισμό, την απουσία οργάνωσης, έλλειψη ελέγχου σε μια επιχείρηση.
2. Ενώ με τον όρο μακροοικονομική εννοούμε ότι έχει να κάνει με το εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον μιας επιχείρησης όπως για παράδειγμα :
 - Υψηλά επιτόκια δανείων, καταστροφές που δεν οφείλονται στη σωστή λειτουργία της επιχείρησης, οι κατασχέσεις και οι αντιπαραθέσεις σε σχέση με συμβόλαια., φορολογικά ζητήματα.
3. Επίσης μπορούμε να συναντήσουμε και άλλες περιπτώσεις πιο σπάνιες που δεν έχουν σχέση με την επιχείρηση όπως:
 - Προσωπικοί παράγοντες, όπως η ασθένεια και το διαζύγιο, καταστροφές όπως ληστείες, απάτες και ατυχήματα.

¹ άρθρο 1 του ν.3588/2007

Προϋποθέσεις Κήρυξης Πτώχευσης

Πέρα από τις αιτίες, υπάρχουν και προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να καλύπτει μια επιχείρηση προκειμένου να δικαιούται να εισέλθει σε πτωχευτική διαδικασία. Οι προϋποθέσεις αυτές στην Ελλάδα, διαχωρίζονται σε αντικειμενικές και υποκειμενικές.

Αντικειμενικές προϋποθέσεις

Η αντικειμενική προϋπόθεση αφορά τον οφειλέτη που αδυνατεί να εκπληρώνει τις ληξιπρόθεσμες χρηματικές υποχρεώσεις του κατά τρόπο γενικό και μόνιμο, όταν δηλαδή υφίσταται παύση πληρωμών. Δεν αποτελούν εκπλήρωση των υποχρεώσεων οι πληρωμές που γίνονται με δόλια ή καταστρεπτικά μέσα.

Η επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης αποτελεί λόγο κήρυξης της πτώχευσης, όταν την κήρυξή της τη ζητάει ο οφειλέτης.

Υποκειμενικές προϋποθέσεις

Η υποκειμενική προϋπόθεση αφορά την εμπορική ικανότητα του οφειλέτη. Δηλαδή φυσικά ή νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό.

Δεν κηρύσσονται σε πτώχευση τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι δημόσιοι οργανισμοί.

Η παύση της εμπορίας ή της οικονομικής δραστηριότητας ή ο θάνατος δεν παρεμποδίζουν την πτώχευση, εφόσον επήλθαν σε χρόνο κατά τον οποίο ο οφειλέτης είχε παύσει τις πληρωμές του. Σε περίπτωση θανάτου του οφειλέτη, η αίτηση για κήρυξή του σε πτώχευση πρέπει να υποβληθεί το αργότερο εντός έτους από το θάνατό του.

Τέλος τυπική προϋπόθεση για να μπορέσει να κηρύξει κάποιος πτώχευση θα πρέπει να εκδοθεί στην επιχείρηση δικαστική απόφαση από το Πτωχευτικό Δικαστήριο.²

Συνέπειες Πτώχευσης

Συνέπειες πτώχευσης ως προς τον οφειλέτη σύμφωνα με τον πτωχευτικό κώδικα διακρίνονται σε συνέπειες προσωπικής, περιουσιακής και δικονομικής φύσεως .Ως προς την προσωπική , ο οφειλέτης χάνει το δικαίωμα να διοικεί την περιουσία του. Επιπλέον για την ομαλή λειτουργία της πτωχευτικής διαδικασίας ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να συνεργάζεται και να εμφανίζεται ενώπιον του συνδίκου κατά τη διάρκεια της πτώχευσης και να τον ενημερώνει για οποιαδήποτε θέμα και πληροφορία που αφορά την επιχείρησή του. Επίσης για λόγους προστασίας ως προς τους τρίτους το όνομα του οφειλέτη που έχει πτωχεύσει εμφανίζεται στο Μητρώο Πτωχευσάντων.

Όσο αφορά ως προς τη περιουσιακή, η κυριότερη συνέπεια που προκύπτει κατά τη κήρυξη της πτώχευσης είναι η πτωχευτική απαλλοτρίωση. Δηλαδή ο οφειλέτης χάνει το δικαίωμα διαχείρισης της πτωχευτικής του περιουσίας και την αναλαμβάνει ο σύνδικος ενώ εξακολουθεί να είναι κύριος της περιουσίας του. Όσες δίκες πραγματοποιούνται και αφορούν την πτωχευτική του περιουσία αναλαμβάνει ο σύνδικος καθώς αυτός είναι πλέον ο νόμιμος εκπρόσωπος . Μια επιπλέον συνέπεια ως προς τον οφειλέτη είναι ότι του απαγορεύεται να διαθέτει στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού χωρίς την άδεια του συνδίκου.

Η σημαντικότερη συνέπεια δικονομικής φύσεως μετά την κήρυξη πτώχευσης είναι η μη νομιμοποίηση της περιουσίας του οφειλέτη σε δίκες που αφορούν τη πτωχευτική του διαδικασία. Οι δίκες διεξάγονται στο όνομα του συνδίκου ο οποίος εκπροσωπεί τον οφειλέτη χωρίς όμως να χάνει το δικαίωμα ο οφειλέτης να παραβρίσκεται στις δίκες.

Συνέπειες πτώχευσης ως προς τους πιστωτές. Όταν κηρυχθεί πτώχευση διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες τους εγχειρόγραφους πιστωτές και σε εμπράγματους πιστωτές. Οι εγχειρόγραφοι πιστωτές είναι αυτοί που κατά το χρόνο

² άρθρο 4 ν.3588/2007

κήρυξης της πτώχευσης έχουν χρηματικές απαιτήσεις κατά του οφειλέτη αλλά δεν έχουν ενέχυρο ή υποθήκη στην περιουσία του και δεν μπορούν να στραφούν ατομικά προς τον οφειλέτη μόνο μέσα από τις εργασίες της πτώχευσης. Ενώ οι εμπράγματοι πιστωτές είναι αυτοί που έχουν υποθήκη ή ενέχυρο τη περιουσία του πτωχεύσαντα. Οι πιστωτές αυτού μετά την κήρυξη της πτώχευσης μπορούν να στραφούν προς τον σύνδικο και να ικανοποιηθούν με το πλειστηριασμό κινητού ή ακινήτου του πτωχεύσαντα.

1.3 Προ- πτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και το άρθρο 99.

Το άρθρο 99 του έκτου κεφαλαίου³ του Πτωχευτικού Κώδικα όπως ισχύει σήμερα και φέρει το τίτλο Πτωχευτική διαδικασία, έχει ως σκοπό την αποφυγή πτώχευσης των εταιριών μέσω μίας διαδικασίας εξυγίανσης, όταν μια εταιρία αδυνατεί να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις κυρίως λόγω έλλειψης οικονομικής ρευστότητας.

Με την ένταξη μιας εταιρίας στο άρθρο 99 της δίνεται η δυνατότητα της επαναδιαπραγμάτευσης με τους πιστωτές της και έχει το χρονικό περιθώριο εύρεσης μιας βιώσιμης λύσης. Γενικότερα, η διαδικασία αυτή προσφέρει σε επιχειρήσεις που είναι επιχειρηματικά βιώσιμες αλλά αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας, να συνεχίσουν να λειτουργούν με στόχο τη διάσωση της επιχείρησης σε προ- πτωχευτικό επίπεδο.

Τι Προβλέπει το Άρθρο 99

Το άρθρο 99, επιτρέπει στις επιχειρήσεις να προσφύγουν στα πολυμελή πρωτοδικεία και να ζητήσουν προστασία και συνδιαλλαγή με τους πιστωτές τους, με σκοπό να μην οδηγηθούν στην πτώχευση. Η διαδικασία αυτή είναι προαιρετική και κάθε πρόσωπο που έχει πτωχευτική ικανότητα, μπορεί να ζητήσει την υπαγωγή του σε αυτή. Ο σκοπός της υπαγωγής στο άρθρο 99 είναι η επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης που θα βοηθήσει τον οφειλέτη στην αποτροπή του από την πτώχευση.

³ άρθρο 12 ν.4013/2011 και Άρθρο 234 ν.4072/2012

Επομένως :

- Για να υπαχθεί φυσικό ή νομικό πρόσωπο θα πρέπει να έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές τουλάχιστον 500.000 ευρώ.
- Η συμφωνία συνδιαλλαγής δεσμεύει μόνο εκείνους που την υπέγραψαν.
- Στην αίτηση επισυνάπτεται σε πρότυπο γραμμάτιο κατάθεσης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ποσό 5.000 ευρώ για την αμοιβή του εμπειρογνώμονα και του μεσολαβητή.
- Το Δημόσιο, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις, φορείς κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης μπορούν να συναινούν σε μείωση των απαιτήσεων, με τους ίδιους όρους που θα μείωνε τις απαιτήσεις του και ένας ιδιώτης δανειστής.

Λόγοι Απόρριψης της Αίτησης για Υπαγωγή στο Άρθρο 99

Υπάρχουν περιπτώσεις που η ένταξη των επιχειρήσεων στο άρθρο 99 να μην είναι δυνατή. Το Δικαστήριο μετά από τον έλεγχο της αίτησης, μπορεί να την απορρίψει αν υπάρχει ένας από τους παρακάτω λόγους:

- οι όροι της συμφωνίας δεν εξασφαλίζουν την διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- θίγονται τα συμφέροντα των πιστωτών που δεν υπέγραψαν την συμφωνία.
- Η διάρκεια ισχύος της συμφωνίας συνομολογείται για διάστημα πέραν των δύο ετών από την επικύρωση της.
- Αν ο οφειλέτης έχει κάνει παύση πληρωμών με την αίτηση για την υπαγωγή στο άρθρο 99 πρέπει να συνυποβάλλει και αίτηση για την κήρυξη της πτώχευσης. Σε περίπτωση που δεν υποβληθεί αίτηση πτώχευσης, η αίτηση για υπαγωγή στη διαδικασία εξυγίανσης απορρίπτεται.

Αποτελέσματα της Διαδικασίας Εξυγίανσης

Η διαδικασία εξυγίανσης αποτελεί συλλογική προ-πτωχευτική διαδικασία, που αποσκοπεί στη διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση και ανόρθωση της επιχείρησης με τη συμφωνία που πραγματοποιείται, χωρίς να παραβλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών. Για να ενταχθεί στην διαδικασία ελέγχεται το κέρδος που θα είχαν οι πιστωτές από το ενεργητικό της εταιρίας με αυτό που πιθανολογείται ότι θα έχουν μέσα από τη διαδικασία εξυγίανσης. Αν το δεύτερο ποσό είναι μικρότερο από το πρώτο, τότε οι πιστωτές βλάπτονται και η διαδικασία δεν προχωράει.

Για να ξεκινήσει η διαδικασία εξυγίανσης είναι απαραίτητη η απόφαση του δικαστηρίου, η οποία εκδίδεται εφόσον ο δικαστής πειστεί από την αίτηση του ότι η διαδικασία θα φέρει θετικά αποτελέσματα τόσο στην ικανοποίηση των πιστωτών όσο και στην επιβίωση της επιχείρησης. Ταυτόχρονα, ορίζεται ένας μεσολαβητής, από κατάλογο πραγματογνωμόνων, ο οποίος αναλαμβάνει να φέρει σε συμβιβασμό την επιχείρηση με τους πιστωτές της. Ο μεσολαβητής μπορεί να προτείνει διάφορες λύσεις όπως η μείωση των απαιτήσεων, η παράταση του χρόνου λήξης της επιχείρησης και αφού συγκεντρώσει όλες τις απαιτήσεις των πιστωτών, συντάσσει ένα πλάνο εσόδων για τους επόμενους σαράντα οχτώ μήνες. Το πλάνο αυτό παρουσιάζεται στους πιστωτές με στόχο να συμφωνήσει η πλειοψηφία των πιστωτών.

Αν συμφωνήσουν οι πιστωτές, επικυρώνεται με δικαστική απόφαση και ξεκινάει η διαδικασία της εξυγίανσης. Μετά τη δικαστική επικύρωση η επιχείρηση ξεκινάει να βάσει του πλάνου εξυγίανσης των σαράντα οχτώ δόσεων. Έπειτα αν δε πληρωθεί κάποια από τις δόσεις αυτές μπορεί να ανατραπεί η διαδικασία εξυγίανσης.

Τα σημαντικότερα οφέλη που προσφέρει η συμφωνία στον οφειλέτη είναι η αναστολή όλων των ασφαλιστικών μέτρων κατά αυτού και της παρουσίας του όπως αναγκαστική εκτέλεση, πλειστηριασμούς, κατασχέσεις και η άρση απαγόρευσης έκδοσης επιταγών.

1.4 Διαδικασία και στάδια πτώχευσης κι εκκαθάρισης από νομική, λογιστική και φορολογική άποψη.

Όπως είναι γνωστό, οι επιχειρήσεις διαφέρουν με βάση ποικίλα κριτήρια, ένα εκ των οποίων αποτελεί και η νομική τους μορφή. Ως εκ τούτου, η πτώχευση και η εκκαθάριση διαμορφώνονται και βάσει της νομικής μορφής μιας επιχείρησης. Στη παρούσα ενότητα, γίνεται αναφορά στις βασικότερες κατηγορίες επιχειρήσεων που είναι η ομόρρυθμη (Ο.Ε.), η ετερόρρυθμη (Ε.Ε.), η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.) και η ανώνυμη εταιρεία (Α.Ε.).

Ομόρρυθμη Εταιρεία- Ο.Ε.

Για να ιδρυθεί μια ομόρρυθμη εταιρεία συμμετέχουν δύο ή περισσότεροι εταίροι εισφέροντας όσο κεφάλαιο τους χρειάζεται χωρίς να δεσμεύονται για συγκεκριμένο ποσό από τον νόμο. Οι εταίροι της ευθύνονται με ολόκληρη την περιουσία τους για όλες της υποχρεώσεις της εταιρείας με την αλληλέγγυα ευθύνη τους. Στην περίπτωση που μια ομόρρυθμη εταιρεία προβεί σε πτώχευση τότε πτωχεύουν και όλα της τα μέλη και η ευθύνη τους εκτείνεται σε όλη την προσωπική τους περιουσία ανεξάρτητα από το ποσό της κεφαλαιακής συνεισφοράς τους ή της ενεργούς συμμετοχής τους στις δραστηριότητες της εταιρείας. Αυτό στηρίζεται στο ιδιαίτερο καθεστώς του ομόρρυθμου εταίρου, δηλαδή στην απεριόριστη και εις ολοκλήρων ευθύνη του με την ατομική του περιουσία για τα χρέη της εταιρείας.

Ετερόρρυθμη εταιρεία

Η ετερόρρυθμη εταιρεία είναι σε γενικές γραμμές ίδια με την ομόρρυθμη αλλά διαφέρει. Έχει δυο κατηγορίες εταίρων, τους ομόρρυθμους εταίρους και τους ετερόρρυθμους εταίρους.

Οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν τα ίδια δικαιώματα και ευθύνες όπως και στην ομόρρυθμη εταιρεία. Την διαχείριση της εταιρείας αναλαμβάνουν μόνο οι ομόρρυθμοι εταίροι.

Οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους και δεν έχουν δικαίωμα εκπροσώπησης ή διαχείρισης της εταιρείας, ούτε δικαίωμα συμμετοχής στην εταιρική επωνυμία. Αν αναμιχθούν στην εκπροσώπηση της εταιρείας ή περιληφθεί το όνομά τους στην επωνυμία της επιχείρησης, η ευθύνη τους παύει να είναι περιορισμένη και γίνεται απεριόριστη σαν να ήταν ομόρρυθμοι εταίροι. Όταν μια ΕΕ πτώχει τότε οι ετερόρρυθμοι εταίροι δεν πτώχυνουν σε αντίθεση με τους ομόρρυθμους και είναι υπεύθυνοι μέχρι το ποσοστό συμμετοχής τους. Για τους ομόρρυθμους εταίρους ισχύει ότι και στην ομόρρυθμη εταιρεία..

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης- Ε.Π.Ε.

Η ρύθμιση της ΕΠΕ υπάρχει στην Ελλάδα από το 1955. Η εταιρεία αυτή έχει νομική προσωπικότητα και ιδιότητα εμπορικής επιχείρησης, ανεξάρτητα από το αντικείμενο των εταιρικών εργασιών.

Η Ε.Π.Ε. είναι ο εταιρικός τύπος που βρίσκεται ανάμεσα στην ανώνυμη και την προσωπική εταιρεία, δηλαδή την ομόρρυθμη και την ετερόρρυθμη. Δεν απαιτείται η καταβολή μεγάλου μετοχικού κεφαλαίου. Οι εταίροι δεν ευθύνονται προσωπικά για τα χρέη της εταιρείας. Το εταιρικό κεφάλαιο είναι διαιρεμένο σε ίσα εταιρικά μερίδια, τα οποία, όμως, δεν επιτρέπεται να παρασταθούν με αξιόγραφα.

Την εταιρεία, εφόσον δεν ορίζεται στο καταστατικό, εκπροσωπούν όλοι οι εταίροι από κοινού ή οι διαχειριστές που διορίζονται κατά το καταστατικό και η εξουσία τους διαρκεί σε όλο το διάστημα της θητείας τους.

Η πτώχευση της ΕΠΕ δεν συμπαρασύρει και τα μέλη της λόγω του περιορισμού της ευθύνης τους και επίσης η πτώχευση ενός μέλους της δεν επηρεάζει την λειτουργία της εκτός και αν έχει οριστεί κάτι διαφορετικό από το καταστατικό.

Στην περίπτωση που η πτώχευση της εταιρείας προκλήθηκε από δόλο ή βαριά αμέλεια των μελών του διοικητικού συμβουλίου, τα υπαίτια μέλη είναι υπεύθυνα για αποζημίωση απέναντι στους εταιρικούς πιστωτές. Η ίδια ευθύνη καταλογίζεται και σε εκείνον που μπορεί να άσκησε την επιρροή του σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου με αποτέλεσμα να προβούν σε πράξεις ή παραλείψεις που οδήγησαν στην πτώχευση.

Κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας, αν και δεσμεύεται η εταιρική περιουσία και αναλαμβάνει τη διαχείριση αυτής ο σύνδικος της πτωχεύσεως, δεν παύει η ύπαρξη των οργάνων της εταιρείας, τα οποία εξακολουθούν να υφίστανται. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, η πτωχευτική περιουσία εκκαθαρίζεται κατά τη διαδικασία της πτωχεύσεως με επιμέλεια του συνδίκου, χωρίς όμως να αποκλείεται η συμμετοχή της πτωχεύσασας σ' αυτή, καλούμενης να παραστεί κατά τη διενέργεια διαφόρων πράξεων- αποσφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας, υποβολή αντιρρήσεων κατά την εξέλεξη των πιστώσεων, υποβολή προτάσεων για την επίτευξη του πτωχευτικού συμβιβασμού.

Ανώνυμη εταιρεία- Α.Ε.

Η ανώνυμη εταιρεία είναι ένα νομικό πρόσωπο που έχει ως κυριότερο πλεονέκτημα σε σχέση με τις προηγούμενες μορφές εταιριών, το ότι για τα χρέη της εταιρείας ευθύνεται το ίδιο το νομικό πρόσωπο και η εταιρική περιουσία, ενώ οι συμμετέχοντες σε αυτή ευθύνονται μόνο μέχρι το ύψος της συμμετοχής τους. Η ίδρυση της Ανώνυμης εταιρείας γίνεται μεταξύ δύο τουλάχιστον φυσικών ή νομικών προσώπων τα οποία ονομάζονται ιδρυτές και προβαίνουν στην σύνταξη του καταστατικού της εταιρείας το οποίο αποτελεί συμβολαιογραφική πράξη.

Ένα από τα χαρακτηριστικά των ανωνύμων εταιρειών είναι ότι η εταιρεία ευθύνεται για κάθε πράξη που γίνεται στο όνομά της από τους εκπροσώπους της και η ευθύνη της εκτείνεται σε ολόκληρη την εταιρική περιουσία.

Όσον αφορά τη πτώχευση μιας Α.Ε., δεν ακολουθείται η διαδικασία εκκαθάρισης του εταιρικού δικαίου, αλλά η πτωχευτική διαδικασία. Σύμφωνα με το ν.2190/1920 περί Ανώνυμης εταιρείας, λύεται με την κήρυξή της σε κατάσταση πτώχευσης. Εκτός της περίπτωσης της κήρυξης της ανώνυμης εταιρείας σε κατάσταση πτώχευσης, στις λοιπές περιπτώσεις όταν λύεται η ανώνυμη εταιρεία, ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης. Μέχρι πέρας της εκκαθάρισης και της διανομής η εταιρεία λογίζεται ότι εξακολουθεί να υπάρχει.

Η πτώχευση του νομικού προσώπου επιφέρει τη λύση του. Τα όργανα, όμως, του νομικού προσώπου διατηρούνται. Αλλά, τα όργανα αυτά, από την κήρυξη της

πτώχευσης στερούνται αυτοδικαίως της διοίκησης και διαχείρισης της περιουσίας την οποία ασκεί μόνο ο σύνδικος.

Τα όργανα της πτώχευσης στις επιχειρήσεις είναι:

Για να ξεκινήσει και να περατωθεί η διαδικασία της πτώχευσης είναι απαραίτητα τα όργανα που συμμετέχουν σε αυτή. Αυτά είναι τα εξής:

- Το πτωχευτικό δικαστήριο.
- Ο εισηγητής.
- Ο σύνδικος.
- Η συνέλευση των πιστωτών.
- Η επιτροπή πιστωτών.

Όσον αφορά τις διαδικασίες που ολοκληρώνουν τη πτώχευση σε κάθε επιχείρηση, αυτές είναι:

- **Η σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας:** Ο γραμματέας των πτωχεύσεων γνωστοποιεί αμέσως στον σύνδικο της πτώχευσης τη διάταξη της απόφασης για τη σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας. Αρμόδιος για τη σφράγιση είναι ο σύνδικος της πτώχευσης, ο οποίος υποχρεούται να εκτελέσει τη σφράγιση μέσα σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες. Ο εισηγητής μπορεί να επιτρέψει να παραλειφθεί η σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας, αν κατά την κρίση του η απογραφή είναι δυνατόν να περαιωθεί μέσα σε μία ημέρα. Ο σύνδικος θέτει τις σφραγίδες στις θύρες και τα παράθυρα του καταστήματος του οφειλέτη και των λοιπών ακινήτων του, καθώς και επί των κινητών του που βρίσκονται εκτός κλειστού χώρου, ώστε να μην είναι δυνατή η είσοδος στα ακίνητα ή η αφαίρεση κινητών, χωρίς την καταστροφή των σφραγίδων. Τα εμπορικά βιβλία θεωρούνται από τον σύνδικο και βεβαιώνεται με συνοπτική έκθεση η κατάστασή τους, τα δε αξιόγραφα περιγράφονται ακριβώς στην έκθεση. Για τη σφράγιση συντάσσεται από τον σύνδικο έκθεση, στην οποία αναφέρεται η περιγραφή των χώρων, όπου τέθηκαν οι σφραγίδες, τα σημαντικά έγγραφα και οι διαθήκες που ανευρέθηκαν, τα εξαιρεθέντα από τη σφράγιση πράγματα και καταχωρείται κάθε ισχυρισμός ή αντίρρηση των προσώπων που

παρευρέθηκαν στη σφράγιση και κάθε τι που μπορεί να έχει σημασία για την πτώχευση και υπέπεσε στην αντίληψη του συνδίκου.

- **Η αποσφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας:** ο σύνδικος μέσα σε τρεις ημέρες από το διορισμό του και εφόσον έχει ολοκληρωθεί η σφράγιση, ζητεί από τον ειρηνοδίκη την αποσφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας και προβαίνει στην απογραφή της. Ο οφειλέτης καλείται πριν δυο ημέρες, να παρευρίσκεται κατά την αποσφράγιση και απογραφή. Αν ο οφειλέτης έχει αποβιώσει, στη θέση αυτού καλούνται οι κληρονόμοι.
- **Η απογραφή της πτωχευτικής περιουσίας:** Η κατάρτιση της απογραφής περιλαμβάνει δύο, εντελώς διαφορετικές ενέργειες:
 - α) Τον ποσοτικό προσδιορισμό, δηλαδή την εξακρίβωση, την καταμέτρηση και την αναλυτική καταγραφή όλων των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της οικονομικής μονάδας, δηλαδή κατ' είδος, ποσότητα, ποιότητα και άλλα γνωρίσματα (τύπος μηχανής, αριθμός κατασκευής, κ.λπ.). Με τις ενέργειες αυτές γίνεται λεπτομερής και ακριβής απογραφή των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων.
 - β) Την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων σε αξία.
- **Παράδοση των εμπορικών βιβλίων και των πραγμάτων της πτώχευσης:** Μόλις περατωθεί η απογραφή, τα βιβλία και τα λοιπά έγγραφα, τα χρεόγραφα, εμπορεύματα, τα χρήματα και όλα τα πράγματα γενικά της πτώχευσης παραδίδονται στον σύνδικο, ο οποίος βεβαιώνει την παράδοση επί του εγγράφου της εκθέσεως απογραφής, αν ήδη δεν έχουν παραδοθεί σε αυτόν
- **Είσπραξη απαιτήσεων - Κατάθεση και ανάληψη χρημάτων:** Ο σύνδικος επιμελείται για την είσπραξη των απαιτήσεων της πτώχευσης. Ανοίγει ειδικό έντοκο λογαριασμό σε πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα στη Ελλάδα στο όνομα του τελούντος σε πτώχευση οφειλέτη και στον οποίο λογαριασμό γίνεται ρητή και εμφανής αναφορά ότι ο οφειλέτης τελεί σε κατάσταση πτώχευσης, όπου καταθέτει τα χρήματα που υπήρχαν στο ταμείο ή σε οποιονδήποτε λογαριασμό του οφειλέτη ή εισπράχθηκαν από αυτόν κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Εντός τριημέρου από την κατάθεση ο σύνδικος πρέπει να προσκομίζει τη σχετική απόδειξη καταθέσεως στον εισηγητή.

Κατάθεση από τον σύνδικο οποιουδήποτε χρηματικού ποσού της πτώχευσης σε ατομικό λογαριασμό του ή λογαριασμό τρίτου αποτελεί υπεξαίρεση που διώκεται και τιμωρείται κατά τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα. Ο ειδικός λογαριασμός κινείται από τον σύνδικο μόνο μετά από άδεια του εισηγητή.

- **Συμβιβασμός επί απαιτήσεων:** Ο σύνδικος μπορεί να συνάψει συμβιβασμό, για κάθε αξίωση ενοχική ή εμπράγματη που έχει ο οφειλέτης έναντι τρίτων ή οι τρίτοι έναντι του οφειλέτη. Για το συμβιβασμό συνάπτεται συμφωνία μεταξύ του συνδίκου και του άλλου μέρους, με πρακτικό ενώπιον του γραμματέα των πτωχεύσεων και υποβάλλεται αμέσως προς επικύρωση στον εισηγητή. Ο οφειλέτης και η επιτροπή των πιστωτών προσκαλούνται να λάβουν γνώση της συμφωνίας και δικαιούνται να προβάλλουν τις τυχόν αντιρρήσεις τους ενώπιον του εισηγητή εντός τριών (3) ημερών. Αν η αξία του αντικειμένου του συμβιβασμού δεν υπερβαίνει το ποσό της αρμοδιότητας του μονομελούς πρωτοδικείου, ο εισηγητής τον επικυρώνει ο ίδιος ή αρνείται την επικύρωσή του. Κατά της Απόφασης του εισηγητή επιτρέπεται στον σύνδικο, στον αντισυμβαλλόμενο, στον οφειλέτη, στην επιτροπή πιστωτών ή σε οποιονδήποτε πιστωτή, προσφυγή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου. Η απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.
- **Πρόσληψη προσώπων με ειδικές γνώσεις:** Ο σύνδικος, σε περίπτωση που για την προώθηση των εργασιών της πτώχευσης απαιτούνται ειδικές γνώσεις τεχνικής, οικονομικής, λογιστικής ή άλλης φύσεως, τις οποίες δεν διαθέτει ο ίδιος, μπορεί, μετά από σύμφωνη γνώμη του εισηγητή, να προσλάβει, με οποιαδήποτε συμβατική σχέση (εργασίας, έργου, κ.λπ.), τα απαιτούμενα προς υποβοήθηση του έργου του τρίτα πρόσωπα ή τον οφειλέτη, των οποίων η αμοιβή θα καθοριστεί, κατ' εύλογη κρίση, από το πτωχευτικό δικαστήριο, μετά από πρόταση του εισηγητή.
- **Εξέταση εμπορικών βιβλίων – Ισολογισμός:** Ο σύνδικος εξετάζει τα εμπορικά βιβλία και λοιπά στοιχεία του οφειλέτη και προσκαλεί αυτόν να αναγνωρίσει το περιεχόμενό τους, να βεβαιώσει την κατάστασή τους, να δώσει οποιαδήποτε χρήσιμη πληροφορία και να παρίσταται κατά το κλείσιμο των βιβλίων. Αν ο οφειλέτης έχει αποβιώσει, καλούνται οι κληρονόμοι. Όλοι οι ανωτέρω μπορούν να εκπροσωπηθούν από αντιπρόσωπο εφοδιασμένο με ειδικό πληρεξούσιο. Αν ο οφειλέτης δεν έχει καταθέσει ισολογισμό, ο

σύνδικος τον καλεί να καταθέσει, ορίζοντας σχετική προθεσμία. Αν ο οφειλέτης αρνηθεί ή αδρανήσει, ο σύνδικος συντάσσει ειδική λογιστική κατάσταση, με βάση τα εμπορικά βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη και κάθε άλλη σχετική πληροφορία που συνέλεξε. Αν ο οφειλέτης καταθέσει ισολογισμό μεταγενέστερα, ο σύνδικος διορθώνει τη λογιστική κατάσταση με βάση τα νέα στοιχεία.

→ **Εκποίηση εμπορευμάτων και κινητών:** Μετά την περάτωση της απογραφής, ο σύνδικος για την αντιμετώπιση των τρεχουσών αναγκών απευθύνεται προς τον εισηγητή και ζητεί από αυτόν να του επιτρέψει την πώληση των εμπορευμάτων και των κινητών εν γένει της πτώχευσης, εφόσον δεν προβλέπεται ότι μπορεί να επιτευχθεί η διατήρηση της επιχείρησης ή η εκποίησή της ως συνόλου. Ο οφειλέτης ειδοποιείται πάντοτε για το αίτημα αυτό του συνδίκου και δικαιούται να προβάλλει τις τυχόν αντιρρήσεις του ενώπιον του εισηγητή εντός των τριών επόμενων ημερών από την ειδοποίησή του. Με τον ίδιο τρόπο ειδοποιείται και η επιτροπή πιστωτών. Στην άδεια του εισηγητή ορίζεται, αν τα εν λόγω εμπορεύματα και κινητά θα πωληθούν ως σύνολο, είτε κατά κατηγορίες, είτε και διακεκριμένα κάθε πράγμα. Περίληψη της άδειας εκποίησης που περιέχει τη φύση και την ποσότητα των πραγμάτων, την εκτιμηθείσα αξία τους, την τιμή πρώτης προσφοράς και τον τόπο, το χρόνο και τον τρόπο της εκποίησης, δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών δέκα ημέρες πριν την ημέρα της εκποίησης και τοιχοκολλάται στα γραφεία του εισηγητή. Ο εισηγητής μπορεί να διατάσσει και πρόσθετες δημοσιεύσεις. Η πώληση γίνεται από τον σύνδικο ενώπιον του εισηγητή, με ανοικτές προσφορές των ενδιαφερομένων και υπόκειται στην έγκριση του εισηγητή, ο οποίος δεν επιτρέπει τη σύναψη της πώλησης, αν κρίνει ότι η τιμή που προσφέρθηκε από τον πλειοδότη είναι ασύμφορη και ότι με την επανάληψη της διαδικασίας προβλέπεται να επιτευχθεί μεγαλύτερο τίμημα.

→ **Συνέχιση εμπορικής δραστηριότητας:** Το πτωχευτικό δικαστήριο, με την Απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση ή μεταγενέστερα μέχρι τη λήψη της Απόφασης της συνέλευσης των πιστωτών επί της έκθεσης του συνδίκου, μπορεί, μετά από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, να επιτρέψει προσωρινά τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκούσε ο

οφειλέτης από τον ίδιο ή από τον σύνδικο, εάν αποδεικνύεται ότι έτσι εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των πιστωτών και στο αναγκαίο μέτρο για τη διατήρηση της άυλης αξίας της επιχείρησης. Τα οικονομικά στοιχεία της συνεχιζόμενης επιχείρησης ελέγχονται από ορκωτό ελεγκτή. Στον ίδιο έλεγχο υπόκεινται και τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης της οποίας διακόπηκε η συνέχιση της δραστηριότητάς της.

→ **Απογραφή του παθητικού:** Η απογραφή του παθητικού περιλαμβάνει τις εξής εργασίες για τη διαπίστωση των χρεών του οφειλέτη:

α) Αναγγελία των πιστώσεων με επιμέρους ενέργειες:

- Πρόσκληση για αναγγελία. Ο οφειλέτης υποχρεούται να παραδώσει στον σύνδικο κατάλογο των πιστωτών του και του ύψους των απαιτήσεων τους, με κάθε στοιχείο που έχει στη διάθεσή του.
- Προθεσμία αναγγελίας είναι τρεις μήνες από τη δημοσίευση της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση.
- Τύπος και περιεχόμενο αναγγελίας ο οποίος καθορίζεται από το άρθρο 91 του πτωχευτικού νόμου βάσει του οποίου η αναγγελία γίνεται εγγράφως στο γραμματέα των πτωχεύσεων.
- Η εκπρόθεσμη αναγγελία ρυθμίζεται από το άρθρο 92 του πτωχευτικού νόμου

β) Επαλήθευση πιστώσεων με επιμέρους ενέργειες:

- Η επαλήθευση των απαιτήσεων διενεργείται από τον σύνδικο ενώπιον του εισηγητή και αρχίζει τρεις ημέρες μετά από την πάροδο της προθεσμίας για τις αναγγελίες. Η προθεσμία των επαληθεύσεων ορίζεται από τον εισηγητή και δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες, μπορεί δε αυτή να παραταθεί από τον εισηγητή. Ο εισηγητής ορίζει επίσης την ημέρα και ώρα της έναρξης των επαληθεύσεων.
- Αμφισβήτηση απαιτήσεως. Σε περίπτωση αμφισβήτησης απαίτησης κατά την επαλήθευση, ο εισηγητής αποφασίζει την προσωρινή ή μη παραδοχή αυτής, καθορίζοντας και το ποσό της. Η απόφαση αυτή δεν υπόκειται σε ένδικο μέσα και ισχύει μόνο για την παράσταση στις συνελεύσεις και την παρακράτηση ανάλογου ποσού σε κάθε διανομή ενεργητικού.
- Αντιρρήσεις κατά τη διαδικασία της επαλήθευσης των απαιτήσεων έχουν δικαίωμα να προβάλλουν ο οφειλέτης, ο σύνδικος, καθώς και οι

πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις έγιναν προσωρινά ή οριστικά δεκτές.

→ **Εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη και διανομή:** Μετά την ολοκλήρωση της απογραφής του παθητικού και εφόσον δεν επιτεύχθηκε η αποδοχή ή η επικύρωση σχεδίου αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη ή αυτή ακυρώθηκε για οποιονδήποτε λόγο, η πτώχευση βρίσκεται στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών. Κατά το στάδιο αυτό ο σύνδικος προβαίνει στη ρευστοποίηση του ενεργητικού της περιουσίας του οφειλέτη και στη διανομή του προϊόντος αυτής στους πιστωτές είτε με την εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου είτε με την εκποίηση των επί μέρους στοιχείων αυτής, καθενός χωριστά ή ομαδικά.

1.5 Ειδική εκκαθάριση

Έννοια

Με το άρθρο 99 επιχειρείται η εξυγίανση επιχειρήσεων μέσω της επίτευξης συμφωνίας του οφειλέτη και της πλειοψηφίας των πιστωτών. Το άρθρο 106ια παρ.5 Πτωχευτικού Κώδικα ορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να έχουν οι επιχειρήσεις, προκειμένου να μπορούν να υπαχθούν με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου στο καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης σε λειτουργία.

Η διαδικασία αυτή είναι προτιμητέα επειδή έχει περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας επιβάλλοντας τη διάσωση της επιχείρησης με τη γρήγορη πώληση του ενεργητικού σε ενδιαφερόμενους επενδυτές.

Το πτωχευτικό δικαστήριο⁴ κάνει δεκτή την αίτηση, αν προβλέπει ότι η υπαγωγή στο καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης βελτιώνει τις πιθανότητες διατήρησης της επιχείρησης και διάσωσης θέσεων εργασίας χωρίς να παραβλάπεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών (σχετικά με την έννοια της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών.)

Με τη δικαστική απόφαση που αποδέχεται την αίτηση για υπαγωγή του οφειλέτη στο καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης διορίζεται και εκκαθαριστής, στον οποίο

περιέρχεται στο σύνολο της η εξουσία των καταστατικών οργάνων διοίκησης και διαχείρισης της επιχείρησης. Έργο του εκκαθαριστή⁵ είναι η μεταβίβαση του συνόλου του ενεργητικού της επιχείρησης μέσα σε διάστημα δώδεκα μηνών από την έναρξη των ενεργειών του, με δυνατότητα παράτασης έξι επιπλέον μηνών από το πτωχευτικό δικαστήριο. Σε περίπτωση που παρέλθει αυτή η προθεσμία, η εκκαθάριση παύει αυτοδικαίως

Επιπλέον ⁶προβλέπει τη δυνατότητα να εκκρεμούν παράλληλα οι διαδικασίες εξυγίανσης και ειδικής εκκαθάρισης και διακρίνοντας δύο περιπτώσεις:

α) να εκκρεμεί ήδη η διαδικασία εξυγίανσης κατά την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή σε ειδική εκκαθάριση ή

β) να υποβληθεί αίτηση εξυγίανσης μετά την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή σε ειδική εκκαθάριση και πριν από τη συζήτηση της τελευταίας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις ο νόμος προβλέπει την αναστολή της εξέτασης της αίτησης για υπαγωγή σε ειδική εκκαθάριση με αναλογική εφαρμογή των διατάξεων⁷, δίνοντας έτσι προτεραιότητα στην προοπτική διάσωσης της επιχείρησης.

1.6 Εναλλακτικές λύσεις

Σαφέστατα, η πτώχευση για μια επιχείρηση αποτελεί μια δεινή επιλογή την οποία απεύχονται όλοι οι επιχειρηματίες. Πολλές φορές, αν και η πτώχευση διαφαίνεται ως η μόνη λύση, προκύπτουν ευκαιρίες για τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης που έχει βρεθεί σε δυσμενή οικονομική θέση. Οι περιπτώσεις που αποτρέπουν την πτώχευση μιας επιχείρησης είναι:

Εύρεση αγοραστή της επιχείρησης: ένας επενδυτής μπορεί να αγοράσει ένα τμήμα της επιχείρησης, για παράδειγμα ένα υποκατάστημα αυτής. Σε αυτή τη περίπτωση, οι εργαζόμενοι του υποκαταστήματος έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις, δεν απολύονται και η σύμβασή τους συνεχίζεται με το νέο εργοδότη. Η εταιρεία, έτσι, μπορεί να εξοικονομήσει χρήματα από τη πώληση του υποκαταστήματος ώστε να λειτουργήσει τα υπόλοιπα.

⁵ άρθρο 106ια παρ. 8

⁶ άρθρο 106ια παρ.3

⁷ άρθρο 99 παρ. 6, 8

Εύρεση νέου χρηματοδότη- δανειστή: η επιχείρηση βρίσκει κάποια νέα τράπεζα που δέχεται να της παράσχει δάνειο. Μπορεί να λάβει και κάποιου είδους δάνειο από το δημόσιο ή με εγγύηση του δημοσίου. Πρέπει να αναφερθεί, όμως, ότι τη τρέχουσα περίοδο η λήψη νέων δανείων είναι, σχεδόν, ανέφικτη, γεγονός που επηρεάζει αυξητικά τα ποσοστά των πτωχεύσεων.

Αλλαγή σκοπού και δραστηριότητας: με την αλλαγή δραστηριότητας, η επιχείρηση μπορεί να μειώσει τα περιττά έξοδα ή να στραφεί σε πιο επωφελείς κι επικερδείς δραστηριότητες.

Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου: με καταβολή χρημάτων από τους ήδη υπάρχοντες, τους παλιούς επιχειρηματίες. Αν οι επιχειρηματίες δεν έχουν οικονομική στενότητα, σε προσωπικό επίπεδο, μπορούν να χρηματοδοτήσουν οι ίδιοι την επιχείρησή τους. Ουσιαστικά, δεν δανείζουν την εταιρεία τους, αλλά αυξάνουν την περιουσία της, άρα και τη δική τους περιουσία. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, όμως, μπορεί να επιτευχθεί και με τη συμμετοχή νέων επενδυτών. Οι νέοι επενδυτές, θα χρηματοδοτήσουν την επιχείρηση, αλλά θα αποκτήσουν ποσοστό ιδιοκτησίας σε αυτή. Θα γίνουν εταίροι και, συνήθως, αποκτούν και τον έλεγχο της επιχείρησης.

Αίτηση μείωσης χρεών: από τις τράπεζες και τους λοιπούς δανειστές της επιχείρησης.

Σίγουρα η πρόληψη είναι η καλύτερη μέθοδος για την αποφυγή μιας πτώχευσης, ώστε να μη ανακύπτει και η ανάγκη εξεύρεσης λύσεων όπως οι προαναφερόμενες, οι οποίες δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα είναι ανά πάσα στιγμή διαθέσιμες.

Όσον αφορά τη πρόβλεψη μιας πτώχευσης :

- ❖ Οι επιχειρηματίες πρέπει να ενθαρρύνονται να αναλάβουν δράση σε πολύ πρώιμο στάδιο των οικονομικών προβλημάτων. Για να συμβεί αυτό, πρέπει να δημιουργηθεί το σωστό περιβάλλον.
- ❖ Η εκπαίδευση των μικρών επιχειρηματιών σε θέματα οικονομικού προγραμματισμού και διαχείρισης θα βελτιώσει, επίσης, την διαχείριση των οικονομικών προβλημάτων σε πρώιμο στάδιο.
- ❖ Η θέσπιση αυτόματων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης αξίζει περαιτέρω μελέτης, χρησιμοποιώντας πληροφορίες από τις καθυστερημένες πληρωμές φόρου.

- ❖ Τα προληπτικά φορολογικά μέτρα στήριξης μπορούν να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να ξεπεράσουν προσωρινές οικονομικές δυσκολίες.
- ❖ Η εισαγωγή του «επιχειρεί» στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί να αλλάξει τη νοοτροπία ότι ο επιχειρηματίας που πτωχεύει είναι ηττημένος και τίθεται εκτός αγοράς.
- ❖ Μία ενιαία και εναρμονισμένη νομοθεσία περί πτωχεύσεων, η οποία μπορεί να συμβάλει στην ίση αντιμετώπιση των έντιμων επιχειρηματιών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και η αναγνώριση των εξωδικαστικών και υβριδικών διαδικασιών μπορούν να συμβάλλουν στην μείωση των πτωχεύσεων.

Το φαινόμενο της πτώχευσης επιχειρήσεων εντείνεται διαρκώς στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, ως απόρροια της οικονομικής κρίσης. Πολύ συχνά, δημοσιοποιούνται στοιχεία για επιχειρήσεις που δεν είναι σε θέση πλέον να ανταπεξέλθουν στα κόστη λειτουργίας και την υψηλή φορολογία, με αποτέλεσμα να επιλέγεται η λύση της πτώχευσης από τους επιχειρηματίες. Στο επόμενο Κεφάλαιο, αναφέρονται ποσοτικά στοιχεία σε σχέση με την εξέλιξη των πτωχεύσεων στην Ελλάδα στα χρόνια της οικονομικής κρίσης, καθώς και παραδείγματα συγκεκριμένων επιχειρήσεων που πτώχευσαν, μετά από μακροχρόνια λειτουργία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα, υφίσταται για τουλάχιστον 8 έτη, δεδομένου ότι χρονικά η εκδήλωσή της προσδιορίζεται το 2008. Στη διάρκεια των ετών αυτών, παρατηρείται μια συνεχής υποβάθμιση της ελληνικής οικονομίας με άμεσο αντίκτυπο στο χώρο των επιχειρήσεων, που αποτελούν έναν από τους κύριους πυλώνες λειτουργίας ενός οικονομικού συστήματος.

2.1 Ποσοτικά δεδομένα

Η ένταση του φαινομένου των πτωχεύσεων, άρχισε να διαφαίνεται ήδη από τα πρώτα χρόνια της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Στο πιο κάτω πίνακα, αναφέρονται οι πτωχεύσεις επιχειρήσεων, ανά νομική μορφή, κατά τη διάρκεια των ετών 2008-2014.

Πίνακας 1. Επιχειρήσεις που πτώχευσαν στην Ελλάδα τη περίοδο 2008-2014

Έτος	Ατομικές	%	Προσωπικές	%	Κεφαλαιουχικές	%
2008	152	44	33	10	157	46
2009	149	40	45	12	174	47
2010	157	41	45	12	178	47
2011	206	43	6	16	192	41
2012	159	35	59	13	237	52
2013	138	32	50	11	249	57
2014	106	32	44	13	185	55

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – www.statistics.gr

Τα στοιχεία για τις κηρυχθείσες πτωχεύσεις, ως προς τη νομική μορφή των επιχειρήσεων που πτώχευσαν, κατά μέσο όρο της περιόδου 2008-2014, δείχνουν ότι 42% ήταν ατομικές επιχειρήσεις, το 11% προσωπικές εταιρείες (ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες εταιρείες), ενώ το 47% αφορούσε σε κεφαλαιουχικές εταιρείες (ανώνυμες, περιορισμένης ευθύνης και ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες) Τα επόμενα χρόνια, η εξέλιξη των πτωχεύσεων παρουσιάζει ανάλογη πορεία, χωρίς να εντοπίζεται σημαντική μεταβολή στον αριθμό των επιχειρήσεων που πτώχευσαν.

Πίνακας 2. Εξέλιξη των πτωχεύσεων στην Ελλάδα: 2008-2015

Έτος	Πτωχεύσεις	Ποσοστιαία μεταβολή έτος προς έτος %	
2008	359	2008/2009	+0,3
2009	355	2009/2010	±0
2010	355	2010/2011	+27,3
2011	445	2011/2012	-6,7
2012	415	2012/2013	-5,5
2013	392	2013/2014	-15,8
2014	330	2014/2015	-42,7
2015	189		
Σύνολο	2840		
Μ.Ο πτωχεύσεων όλων των ετών	355		
Συν. Πτωχεύσεων 2008-2010 (1069)	Μ.Ο 356		
Συν. Πτωχεύσεων 2010-2015 (2126)	Μ.Ο 354		

Με βάση το πίνακα παρατηρούμε ότι στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε σημαντική πτώση, στην οποία δεν οφείλεται σε τυχόν βελτίωση του οικονομικού κλίματος, αλλά κυρίως στο γεγονός ότι μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων δεν κινείται δικαστικά έναντι των οφειλετών τους, λόγω των μακροχρόνιων διαδικασιών, της γραφειοκρατίας και του σημαντικού κόστους που ενέχει το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα, υπάρχει μεγάλος αριθμός μικρών επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών που λόγω της οικονομικής κρίσης έχουν οδηγηθεί σε παύση εργασιών χωρίς όμως να κηρύξουν πτώχευση.

Στις παραπάνω επιχειρήσεις να προσθέσουμε και ένα μικρό ποσοστό επιχειρήσεων που επιλέγουν τη διαδικασία εξυγίανσης έτσι ώστε να εξαντλήσουν τις λύσεις που έχουν στη διάθεσή τους πριν καταλήξουν στην πτώχευση. Παρόλα αυτά, ελάχιστες εξ αυτών περνούν σε στάδιο επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, κυρίως λόγω της έλλειψης χρημάτων και του ενδιαφέροντος από την πλευρά των επενδυτών.

Ακόμη, σύμφωνα με το Γενικό Εμπορικό Μητρώο έχουν μειωθεί οι εγγραφές νέων επιχειρήσεων κατά 10,41% το τελευταίο εννεάμηνο του 2016 όπου βάσει των στοιχείων του ΓΕΜΗ έκλεισαν 24.330 επιχειρήσεις, ενώ ιδρύθηκαν 21.657. Αύξηση παρατηρήθηκε μόνο στις "επιχειρήσεις του 1 ευρώ" και στις Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Επιχειρήσεις (ΙΚΕ), ενώ όλες οι υπόλοιπες νομικές μορφές παρουσίασαν μειώσεις.

Για τις μικρές και πολύ μικρές ελληνικές επιχειρήσεις, όπου η ρευστότητα είναι πολύ περιορισμένη. Οι δείκτες προσπαθούν να επιστρέψουν σε επίπεδα κανονικότητας όμως οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που προαναφέρθηκαν εμποδίζουν αυτή την ανάκαμψη. Η Ελλάδα αναμένεται επομένως και το 2016 να έχει ύφεση καθώς συνεχίζει να διατηρεί τις χαμηλότερες χρηματιστηριακές επιδόσεις σε σύγκριση με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Συνολικά, το συμπέρασμα που απορρέει από τα δεδομένα που παρατέθηκαν είναι ότι το 2012 φαίνεται ότι ήταν το δυσκολότερο έτος για τις επιχειρήσεις, αφού τότε σημειώθηκαν οι περισσότερες πτώχευσεις στην Ελλάδα, κατά τα τελευταία έτη.

Στην Ελλάδα, αν και υπήρξε μικρή πρόοδος στην ελληνική οικονομία μέχρι τις αρχές του 2015 που έφερε θετικές προσδοκίες, στη συνέχεια ανατράπηκαν οι προβλέψεις καθώς οι δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες, οι φορολογικές πιέσεις, η χαμηλή ιδιωτική κατανάλωση, τα capital controls καθώς και η μείωση των καθαρών εξαγωγών ανέτρεψαν τη θετική εξέλιξη της οικονομίας, με αποτέλεσμα την εκ νέου μικρή υποχώρηση του ΑΕΠ το β δμηνο του 2016

2.2 Επιχειρήσεις που πτώχευσαν

Σε μια ιδιαίτερη δύσκολη οικονομική συγκυρία για την Ελλάδα, πολλές επιχειρήσεις καταφεύγουν στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα(ν.3588/2007) για να προστατευτούν από τους πιστωτές τους. Στη παρούσα ενότητα, αναφέρονται μερικές από τις πιο γνωστές επιχειρήσεις που πτώχευσαν στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, λόγω αδυναμίας αντιμετώπισης των επιπτώσεων και της οικονομικής κρίσης που δυσχέραναν περαιτέρω την οικονομική τους θέση.

Γαλακτοβιομηχανία ΑΓΝΟ

Η γαλακτοβιομηχανία ΑΓΝΟ, πτώχευσε τελικά το 2014, μετά από μια αποτυχημένη προσπάθεια προσέγγισης νέων επενδυτών. Η εταιρεία εξαγοράστηκε το 2003 από την ΚΟΛΙΟΣ ΑΕ, χωρίς να είναι επιβαρυνμένη με χρέη. Με βάση το σωματείο εργαζομένων της επιχείρησης, από τον Αύγουστο 2012 η ΑΓΝΟ άρχισε να μην ανταποκρίνεται στις οικονομικές της υποχρεώσεις, έναντι των πιστωτών. Στην αίτηση που υπέβαλε, για υπαγωγή στο άρθρο 99 του πτωχευτικού κώδικα, επικαλείτο έλλειψη ρευστότητας, συνεπεία της οποίας αδυνατούσε να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

FOKAS

Η εταιρεία FOKAS διέθετε παρουσία στο λιανεμπόριο από το 1936. Το 1958 η εταιρεία απέκτησε τη σημερινή της επωνυμία,. Το 2010, άρχισαν για την εταιρεία τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας. Η επιχείρηση κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης το 2014, με 49 προμηθευτές να έχουν λαμβάνειν 40,8 εκατομμύρια ευρώ, με το ήμισυ του συγκεκριμένου ποσού να οφείλεται σε τράπεζες και εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης. Επίσης, όφειλε 33,3 εκατομμύρια ευρώ σε εργαζόμενους.

Προκειμένου να αποπληρωθούν τα χρέη, το 2015 τέθηκαν υπό πλειστηριασμό περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, με κυριότερα:

- Κέντρο logistics, στην περιοχή του Ωραιοκάστρου στα Δυτικά της Θεσσαλονίκης,.
- Κτήριο αποθήκης, στα ανατολικά της πόλης της Θεσσαλονίκης,

Η άλλοτε εταιρεία λιανικής οφείλει συνολικά 74,1 εκατομμύρια ευρώ.

ΣΕΗΟΣ Euronic

Όπως αναφέρθηκε σε ενότητα του προηγούμενου Κεφαλαίου, η αίτηση για πτώχευση μιας επιχείρησης μπορεί να κατατεθεί όχι μόνο από τους ιδιοκτήτες μιας επιχείρησης, αλλά και από τους πιστωτές στους οποίους αυτή οφείλει.

Το 2014, αίτηση πτώχευσης κατά της ΣΕΗΟΣ Euronic κατέθεσε ένας από τους βασικούς προμηθευτές της εταιρείας, η Philips Ελλάς, αλλά την ίδια περίοδο αίτηση είχε καταθέσει και η ίδια η εταιρεία για την υπαγωγή της στο άρθρο 99. Ανάλογη

αίτηση πτώχευσης, πέραν της Philips Ελλάς είχε καταθέσει κατά της ΣΕΗΟΣ, ένας ακόμη προμηθευτής της, η Data Communications.

Όσον αφορά τώρα ειδικότερα το πλάνο εξυγίανσης που παρουσίασε η εταιρεία στο Πρωτοδικείο, ένα από τα βασικά σημεία, τα οποία μάλιστα φαίνεται ότι στηρίζει από το εξωτερικό και η Europonics είναι να ενταχθούν στο πλαίσιο της ΣΕΗΟΣ και τα καταστήματα της αλυσίδας Mega Electrics, κίνηση η οποία, όπως υποστηρίζεται, θα λειτουργήσει ενισχυτικά ως προς το δίκτυο της εταιρείας.

Επιπλέον όσον αφορά τους προνομιακούς πιστωτές, με βάση πάντα το πλάνο εξυγίανσης, προτάθηκε η εξόφληση κατά 100% όλων των οφειλομένων και για τους ανέγγυους πιστωτές η διαγραφή του 60% των οφειλών. Επισημαίνεται ότι το σύνολο των υποχρεώσεων της ΣΕΗΟΣ Europonics διαμορφώνεται αυτή την στιγμή περίπου στα 9,6 εκατομμύρια ευρώ, ενώ βασικό και μοναδικό μεγάλο περιουσιακό στοιχείο της εταιρείας είναι ένα ακίνητο, το οποίο όμως είναι προσημειωμένο.

Ο Συνεταιρισμός Εμπόρων Ηλεκτρικών Οικιακών Συσκευών κατέθεσε την αίτηση για την υπαγωγή του στο άρθρο 99 στις αρχές του 2014, σε συνεννόηση και με την Europonics, τη γνωστή αλυσίδα ηλεκτρικών συσκευών.

Sprider Stores

Η μη ικανοποίηση των ληξιπρόθεσμων χρεών ήταν η αιτία για την οποία το Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης κήρυξε σε κατάσταση πτώχευσης την αλυσίδα ενδυμάτων Spiders Stores.

Η πτώχευση της Sprider προήλθε από πιστωτή που μίσθωνε στην αλυσίδα συστήματα πληροφορικής και είχε λαμβάνειν από τρεις μεταχρονολογημένες επιταγές και 34 τιμολόγια περίπου 86,8 χιλιάδες ευρώ. Η εταιρεία ποτέ δεν εισέπραξε τα οφειλόμενα ποσά και ως αποτέλεσμα κατέθεσε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης αίτηση πτώχευσης κατά της Sprider.

Το δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση πτώχευσης λόγω και του ότι η Sprider χρωστούσε συνολικά 95,5 εκατομμύρια ευρώ σε τρίτους (Δημόσιο, προμηθευτές κτλ).

Η ένταξη σε καθεστώς πτώχευσης, που θα μπορούσε να ανατραπεί μόνο με την άσκηση έφεσης, σημαίνει, ότι όλες οι δίκες κατά της Sprider σταματούν, καθώς οι

πιστωτές μπορούν να διεκδικήσουν τα οφειλόμενα, κηρύσσοντας σε πλειστηριασμό τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας.

Η αναστολή λειτουργίας των καταστημάτων της Sprider από 1η Οκτωβρίου του 2014 ήταν ένας από τους λόγους που το δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση πτώχευσης, καθώς το κλείσιμο εκμηδένισε τα έσοδα της εταιρείας.

Η συγκεκριμένη κίνηση ήταν μονόδρομος, όπως είχε αναφέρει τότε η διοίκηση της Sprider λόγω της αδιάλλακτης στάσης και της άρνησης των τραπεζών, να συνεχίσουν τη χρηματοδότηση.

ALEX PAK

Το 2013, κατέθεσε αίτηση πτώχευσης και η επιχείρηση ALEX PAK. Η εταιρεία διατηρούσε την επωνυμία ALEX PAK ABEE από το 1988. Η επιχείρηση εισήγε, εμπορευόταν και υποστήριζε μετά την πώληση, καταναλωτικά είδη εκτός τροφίμων.

Ωστόσο, η πορεία της εταιρείας ήταν καθοδική τα τελευταία τρία χρόνια, με αποτέλεσμα το κατάστημα να υπολειτουργεί, με ελάχιστο προσωπικό και χωρίς νέα εμπορεύματα. Επίσης, είχε επιβληθεί εκ περιτροπής εργασία.

NUTRIART- ΚΑΤΣΕΛΗΣ

Το 2013 η εταιρεία NUTRIART- ΚΑΤΣΕΛΗΣ ανέστειλε τη λειτουργία της έπειτα από την απόφαση πτώχευσης που εκδόθηκε, κατόπιν ανάλογης αίτησης που είχε κατατεθεί την ίδια χρονιά.

Η αίτηση πτώχευσης είχε κατατεθεί στις αρχές του καλοκαιριού, και εκδικάστηκε στις αρχές του φθινοπώρου, με την απόφαση να λαμβάνεται τελικά με συνοπτικές διαδικασίες. Η οικονομική κρίση, η έλλειψη ρευστότητας και η απώλεια μεριδίων οδήγησαν σταδιακά στο κλείσιμο της επιχείρησης τροφίμων. Οι ιθύνοντες της επιχείρησης είχαν απευθυνθεί για βοήθεια σε τράπεζες και βασικούς μετόχους, χωρίς ωστόσο να καταφέρουν να λάβουν την απαραίτητη χρηματοδότηση. Σαν τελευταία λύση αποφασίστηκε η πώληση προσωπικών περιουσιακών στοιχείων μελών της διοίκησης, σχέδιο που δεν ευοδώθηκε από τη στιγμή που δεν βρέθηκε αγοραστής.

Ηλεκτρονική Αθηνών

Το πιο πρόσφατο παράδειγμα πτώχευσης επιχείρησης στην Ελλάδα είναι αυτό της εταιρείας ηλεκτρικών ειδών Ηλεκτρονική Αθηνών.

Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με απόφασή του κήρυξε την εταιρεία σε κατάσταση πτώχευσης τον Απρίλιο του 2016 είναι εκτός λειτουργίας. Η εταιρεία αποδίδει την αναστολή της λειτουργίας της στο γεγονός ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης που περιελάμβανε και νέο τραπεζικό δανεισμό ακυρώθηκε μετά τις δραματικές εξελίξεις του καλοκαιριού του 2015.

Οι οφειλές της Ηλεκτρονικής Αθηνών σχετίζονται με τράπεζες, προμηθευτές, αλλά και τους ιδιοκτήτες ακινήτων στα οποία στεγάζονταν τα καταστήματα της επιχείρησης. Μετά την κήρυξη της εταιρείας σε πτώχευση, θα ορισθεί σύνδικος πτώχευσης και στη συνέχεια θα γίνει η εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Σε αυτά περιλαμβάνονται και 4-5 ακίνητα της εταιρείας. Η δε διαδικασία αναμένεται να διαρκέσει οκτώ χρόνια.

Όσον αφορά τους εργαζομένους, δεν υπάρχει καμία οφειλή μισθών προς τους περίπου 450 υπαλλήλους της επιχείρησης, ενώ εκτιμάται ότι σε περίπου οκτώ μήνες θα καταστεί δυνατό να λάβουν τις αποζημιώσεις τους.

. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Case study: ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ

Η Μαρινόπουλος ΑΕ είναι η μεγαλύτερη ελληνική αλυσίδα καταστημάτων λιανικής πώλησης όσο αφορά το κύκλο εργασιών και τον αριθμό καταστημάτων. Ιδρύθηκε το 1995 ως κοινοπραξία 50-50 μεταξύ του ελληνικού ομίλου Μαρινόπουλος και τη γαλλική Carrefour S.A. Διατηρεί περισσότερα από 823 καταστήματα στην Ελλάδα, την Κύπρο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στο δυναμικό της εντάσσονται πάνω από 12.500 εργαζόμενοι.

Τα τελευταία χρόνια η εταιρεία δεν πλήρωνε τους προμηθευτές της με αποτέλεσμα από τον Ιούλιο του 2015 να ξεκινήσουν προβλήματα με τον ανεφοδιασμό των καταστημάτων. Τα προβλήματα αυτά σοβάρεψαν στα τέλη Αυγούστου του 2015 με σημαντική πλέον έλλειψη προϊόντων από τα καταστήματα. Έτσι ως συνέπεια αυτής της κρίσης ήταν η διακοπή της μισθοδοσίας από την εταιρεία, των εργαζομένων.

Αυτά είχαν ως αποτέλεσμα να μειωθούν οι τζίροι και η εταιρία να οδηγηθεί στις 28 Ιουνίου 2016 να καταθέσει αίτηση για υπαγωγή στο άρθρο 99 για να προστατεύει από τους προμηθευτές της. Το δικαστήριο που πραγματοποιήθηκε την 1η Ιουλίου ενέκρινε προσωρινά την προστασία από τους προμηθευτές της, ενώ ορίστηκε νέο δικαστήριο στις 29 Σεπτεμβρίου για την τελική υπαγωγή στο άρθρο 99, για να υπάρξουν κινήσεις για την σωτηρία της εταιρείας.

Ενδιαφέρον για την απορρόφηση της εταιρείας εκδήλωσε ο όμιλος Σκλαβενίτης. Μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις με τους πιστωτές της εταιρείας και τις τράπεζες, ανακοινώθηκε η εξαγορά του Ομίλου Μαρινόπουλος από τον όμιλο Σκλαβενίτη. Η εξαγορά εγκρίθηκε από δικαστική απόφαση στις 16 Ιανουαρίου 2017 και από την Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 26 Ιανουαρίου 2017.

Την 1η Μαρτίου 2017, ο Όμιλος Μαρινόπουλος έκλεισε και η συμφωνία προβλέπει μεταβίβαση της βιώσιμης δραστηριότητας των εταιριών Μαρινόπουλος Α.Ε., Σούπερ Μάρκετ Ξυνός Α.Ε., Express M Α.Ε. και Πειραιϊκόν Α.Ε στη νέα εταιρεία Ελληνικές Υπεραγορές Σκλαβενίτη Α.Ε., θυγατρική του ομίλου Σκλαβενίτη η οποία θα ελέγχει κατά 100% η Σκλαβενίτης.

Στη νέα εταιρεία από το σύνολο των οφειλών του Μαρινόπουλου στις 30/6/2016 ύψους 1.490.755.496 ευρώ μεταβιβάζονται 1.183.726.841 ευρώ, ήτοι 79,4%, ενώ το υπόλοιπο 20,6% (ή 307 εκατ. ευρώ) παραμένει στον Μαρινόπουλο.

Αναλυτικά:

Ακίνητα

Στη νέα εταιρεία μεταφέρονται όλα τα ιδιόκτητα ακίνητα, που έχουν καταχωρηθεί σαν χρηματοδοτικές μισθώσεις, τα κτήρια, καθώς και η υπεραξία (μισθωτικά δικαιώματα) των ενεργών μισθώσεων καταστημάτων στις 30.6.2016. Επίσης μεταφέρεται το σύνολο των οφειλών προς εκμισθωτές - εταιρείες leasing, οι υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις προς Ζήνων, Πανγαία, Εθνική Leasing, Πειραιϊός Leasing και Helens, αλλά όχι η υποχρέωση αγοράς των ακινήτων που εκμισθώνονται από τις εταιρείες Helens σε προκαθορισμένη τιμή (σύνολο 116 εκατ. ευρώ).

Απαιτήσεις

Στη νέα εταιρεία μεταφέρονται οι απαιτήσεις από τις μεταβιβαζόμενες εταιρείες, ενοίκια, πιστωτικές κάρτες κ.ο.κ. και στη Μαρινόπουλος παραμένουν οι απαιτήσεις από τις εταιρείες Καρυπίδη (πρόβλεψη πληρωμής - 1,1 εκατ. ευρώ), τις υπό εξυγίανση εταιρείες, τις: OK Anytime, CRM, CMB Bulgaria, CMB Balkans Skorje, CM Balkans BV, Quendra, Κοινωνικό Παντοπωλείο, Marinopoulos Holdings, Marinopoulos Brothers, Μαρινόπουλος Σύμβουλοι Επιχειρήσεων και Marks & Spencer. Αναλόγως και στις Express, Ξυνός και Πειραιϊκό

Τράπεζες

Από υποχρεώσεις συνολικού ύψους 146,9 εκατ. ευρώ προς την Alpha Bank, 26,7 εκατ. ευρώ παραμένουν στον Μαρινόπουλο και διαγράφονται πλήρως, ενώ τα υπόλοιπα 120 εκατ. ευρώ τα αναλαμβάνει ο Σκλαβενίτης. θα εξοφληθεί εντόκως σε 20 έτη, με πενταετή περίοδο ως προς την πληρωμή του κεφαλαίου. Με την πενταετή περίοδο, θα γίνει αποπληρωμή της οφειλής με καταβολή 15 ετήσιων άνισων έντοκων δόσεων.

Οι οφειλές προς τη Eurobank ύψους 18,3 εκατ. ευρώ και προς την Εθνική Τράπεζα ύψους 31,24 εκατ. ευρώ μεταφέρονται στον Σκλαβενίτη και προβλέπονται οι ίδιοι όροι αποπληρωμής όπως αναφέρονται παραπάνω.

Προμηθευτές

Στη νέα εταιρεία μεταφέρονται υποχρεώσεις προς τις μεταβιβαζόμενες εταιρείες, ενώ στη Μαρινόπουλος παραμένει το σύνολο των υποχρεώσεων προς: τις υπό εξυγίανση εταιρείες και τις εταιρείες ΦΑΜΑΡ, Μαρινόπουλος Σύμβουλοι. Επίσης στη νέα εταιρεία μεταφέρεται το 50% των πιστωτικών υπόλοιπων προμηθευτών των τεσσάρων υπό εξυγίανση εταιρειών, ενώ θα καταβληθεί προσπάθεια ούτως ώστε να μεταφερθεί και το σύνολο των πιστωτικών υπόλοιπων προμηθευτών με υπόλοιπα μικρότερα των 100.000 ανά προμηθευτή.

Εργαζόμενοι Δημόσιο και Ασφαλιστικά Ταμεία

Στη νέα εταιρεία μεταβιβάζεται η πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού και οφειλές προς το προσωπικό. Προς Δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία θα αποπληρωθούν σε

250 άτοκες ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Διαγράφονται τόκοι, πρόστιμα, προσαυξήσεις και λοιπές επιβαρύνσεις.

ΟΤΑ και ΔΕΚΟ

Διαγράφονται κατά 50% και το υπόλοιπο θα αποπληρωθεί από τη νέα εταιρεία σε 36 άτοκες ισόποσες μηνιαίες δόσεις

Πιστωτές

Οι υποχρεώσεις προς ανέγγυους πιστωτές συνολικού ύψους 647,155 εκατ. ευρώ (43,4% του συνόλου των οφειλών του Μαρινόπουλου) διαγράφονται κατά 50% και το υπόλοιπο 50% θα αποπληρωθεί από τη νέα εταιρεία εντός 60 εργάσιμων ημερών από την ολοκλήρωση της συναλλαγής.

Ενδιάμεση χρηματοδότηση

Με στόχο τη βιωσιμότητα των μεταβιβαζόμενων και υπό εξυγίανση εταιρειών μέχρι την ολοκλήρωση της συμφωνίας προβλέπεται ενδιάμεση χρηματοδότηση 80 εκατ. ευρώ μέχρι 30.11.2016 μέσω της Express, διαδικασία που τίθεται υπό τον έλεγχο της ΕΥ.

Το ποσό θα καλυφθεί με 15 εκατ. ευρώ της Σκλαβενίτης για την αγορά εμπορευμάτων τοις μετρητοίς, 10 εκατ. ευρώ των μετόχων της Μαρινόπουλος για πληρωμή μισθοδοσίας και λειτουργικών εξόδων και 55 εκατ. ευρώ για δανεισμό από τα πιστωτικά ιδρύματα, εκ των οποίων 15 εκατ. ευρώ με την εταιρική εγγύηση της Σκλαβενίτης, τα οποία και θα κατευθυνθούν στη μερική εξόφληση των ληξιπρόθεσμων μισθωμάτων των καταστημάτων.

Στις προϋποθέσεις για την εκταμίευση της ενδιάμεσης χρηματοδότησης περιλαμβάνεται η διατήρηση ουσιώδους μέρους του δικτύου καταστημάτων και η υπογραφή του από 23/08/2016 συμφωνηθέντος σχεδίου σύμβασης μεταξύ ομίλου Carrefour, Μαρινόπουλος και Chris and Carry για τη διαγραφή των υποχρεώσεων ποσού 111 εκατ. ευρώ της Μαρινόπουλος και 36,2 εκατ. ευρώ της Chris and Carry, αντίστοιχα, προς την Carrefour έναντι καταβολής από τη Μαρινόπουλος 13,9 εκατ. ευρώ περίπου. Επίσης, η ενδιάμεση χρηματοδότηση μπορεί να καταγγελθεί, εάν η Σκλαβενίτης εμφανίσει αδυναμία εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων της νέας εταιρείας, αλλά και αν οι αναλαμβανόμενες από τη νέα εταιρεία υποχρεώσεις

υπερβαίνουν κατά 20 εκατ. ευρώ τις υποχρεώσεις που αποτυπώνονται στα ισοζύγια της επιχείρησης στις 30.06.2016

Κρίσιμες προθεσμίες

Στις 30.10.2016, θα γίνει εκτίμηση των χρηματοδοτικών αναγκών των υπό εξυγίανση και των μεταβιβαζόμενων εταιρειών έως και την 14.2.2017, ώστε να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα.

Η Σκλαβενίτης εντός 15 ημερών δεσμεύθηκε να υποβάλει γνωστοποίηση συγκέντρωσης στην ελληνική και στην κυπριακή Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Οι εταιρείες υπό εξυγίανση δεσμεύθηκαν να επιδιώξουν άμεσα τη λήψη συναίνεσης των προμηθευτών τους αναφορικά με τις συμφωνίες εξυγίανσης.

Οι κίνδυνοι για ανατροπή

Αρνητική μεταβολή στη συμφωνία μπορεί να προκύψει εάν:

- 1.** Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εκδώσει απόφαση με την οποία επηρεάζεται ουσιωδώς αρνητικά ο προβλεπόμενος κύκλος εργασιών της νέας εταιρείας στον νομό Αττικής και στην Περιφέρεια Κρήτης, σε σχέση με τον κύκλο εργασιών της Μαρινόπουλος το 2015.
- 2.** Εάν μέχρι τις 14/2/2017 δεν έχει εκδοθεί απόφαση για το σύνολο των συμφωνιών εξυγίανσης ή
- 3.** Εάν απορριφθεί από το αρμόδιο Δικαστήριο οιαδήποτε εκ των συμφωνιών εξυγίανσης που θα υποβληθούν για Μαρινόπουλος, Express και Ξυνός.

Τα παραδείγματα που αναφέρθηκαν, αποτελούν μόνο ένα μικρό δείγμα των επιχειρήσεων που επέλεξαν τη λύση της πτώχευσης, λόγω αδυναμίας ανταπόκρισης στις οικονομικές υποχρεώσεις τους. Δυστυχώς, οι επιχειρήσεις που πτώχευσαν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα είναι πολυάριθμες, ενώ η συνεχιζόμενη οικονομική ανισορροπία δεν αφήνει περιθώρια για άμεση έξοδο από το πρόβλημα.

Συμπεράσματα

Κάθε επιχείρηση ξεκινά τη παραγωγική διαδικασία της με απώτερο σκοπό την εξοικονόμηση κέρδους. Όλοι οι πόροι της εκάστοτε παραγωγικής μονάδας δαπανώνται προκειμένου αυτή να παράγει όφελος για τους ιδιοκτήτες.

Πολλές φορές, όμως, είτε ενδογενών είτε εξωγενών παραγόντων η λειτουργία μιας επιχείρησης δεν επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Έτσι, στις χειρίστες περιπτώσεις, η παραγωγική μονάδα αδυνατεί να καλύψει τα πάγια και λειτουργικά έξοδά της με αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες να αναζητούν λύσεις προκειμένου να συνεχιστεί η λειτουργία της επιχείρησης.

Όταν κάθε εναλλακτική λύση, όπως η ανεύρεση νέας χρηματοδότησης ή νέου επενδυτή, δεν καθίσταται εφικτή οι επιχειρηματίες καταφεύγουν στη λύση της πτώχευσης, εφόσον δηλώνουν αδυναμία κάλυψης των υποχρεώσεών τους έναντι των πιστωτών και λοιπών απαιτήσεων.

Η διαδικασία της πτώχευσης υπόκειται σε νομοθετικές διατάξεις, ενώ μπορεί να ξεκινήσει μόνο με δικαστική απόφαση. Από εκεί κι έπειτα οι διαδικασίες που ακολουθούνται βασίζονται σε ένα νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο όμως διαμορφώνεται ανάλογα με τη περίπτωση, όπως και με τη νομική μορφή της πτωχεύσας επιχείρησης.

Δεν αποτελεί έκπληξη ότι το φαινόμενο των πτωχεύσεων στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα εμφανές στη καθημερινότητα κατά τα τελευταία έτη, δεδομένης της κρίσης που βάλλει την ελληνική οικονομία. Από το 2008, που εκδηλώθηκε η κρίση, μέχρι και το 2014, οι πτωχεύσεις στην Ελλάδα κυμαίνονταν αριθμητικά μεταξύ 350-400, περίπου, ετησίως, καταδεικνύοντας το μέγεθος του προβλήματος. Πολλές επιχειρήσεις, δε, που έχουν πτωχεύσει μέχρι σήμερα αποτελούσαν παραδείγματα κερδοφόρου παραγωγικότητας στο παρελθόν που, όμως, τελικώς δεν μπόρεσαν να σταθούν συνεπείς στις οικονομικές τους υποχρεώσεις.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Αληφαντής, Σ., Γ., (2013), «Πτώχευση ανώνυμης εταιρείας. Λογιστικές και φορολογικές υποχρεώσεις», Capital, διαθέσιμο στο: <http://www.capital.gr/tax/1719526/arthro-tou-k-georgiou-st-alifanti>, ανακτήθηκε την 21/2/2016.

Βαρχαλαμά, Ε, Βενιέρης, Ι. & Σαλίμπα, Ζ., (2012), *ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: Βασικά Στοιχεία και Έννοιες για τη Συνδικαλιστική Παρέμβαση*, Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτικό Υλικό, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.

Γκάλιου, Μ., (2013), «Άρθρο 99 Πτωχευτικού Νόμου: Προστασία των Πιστωτών ή “Καταφύγιο” των Οφειλετών», e- Θέμις, διαθέσιμο στο: <http://www.ethemis.gr/arthro-99-ptocheftikou-nomou-prostasia-ton-pistoton-katafigio-ton-ofileton/>, ανακτήθηκε την 18/2/2016.

Δελεβέγκος, Δ., (2014), «Γιατί το δικαστήριο αποφάσισε την πτώχευση της Sprider», Capital, διαθέσιμο στο: <http://www.capital.gr/story/1941310>, ανακτήθηκε την 29/2/2016.

Δελεβέγκος, Δ., (2015), «"Στο σφυρί" η περιουσία της Φωκάς», Capital, διαθέσιμο στο: <http://www.capital.gr/story/2212031>, ανακτήθηκε την 27/2/2016.

ΙΝΕ- ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ, (2012), *Εργασιακές σχέσεις, αφερεγγυότητα των επιχειρήσεων και απειλή της ανεργίας, κατά την περίοδο της ύφεσης και της κρίσης*, Τετράδια του ΙΝΕ, Τεύχος 36, Οκτώβριος.

Κανελλόπουλος, Χ., (1994), *Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Επιχειρηματικότητα*, Αθήνα.

Καραμπάγιας, Χ., (2013), «Λύση, εκκαθάριση εταιρείας περιορισμένης ευθύνης», διαθέσιμο στο: http://xkarampagias.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=389:2013-02-01-18-48-54&catid=57:2013-01-23-11-48-40&Itemid=201, ανακτήθηκε την 21/2/2016.

Καραμπάγιας, Χ., (2013), «Σωρευτική αναδοχή χρέους, άρθρα 477, 479 Α.Κ.», διαθέσιμο στο:

http://xkarampagias.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=850:---477-479-&catid=65:2013-01-23-11-51-20&Itemid=209, ανακτήθηκε την 21/2/2016.

Μανιφάβα, Δ., (2016), «Πτώχευσε η Ηλεκτρονική Αθηνών», *Η Καθημερινή*, 14 Απριλίου.

Νόμος 2190, (1920), «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», ΦΕΚ 37, Τεύχος Α΄, 30/3/1963.

Νόμος 3190, (1955), «Περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης», ΦΕΚ 91, Τεύχος Α΄, 16/4/1955.

Νόμος 3588, (2007), «Πτωχευτικός Κώδικας», ΦΕΚ 153, Τεύχος Α΄, 10/7/2007.

Νόμος 4013, (2011), «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων - Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας) - Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 204, Τεύχος Α΄, 15/9/2011.

Νόμος 4072, (2012), «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες Ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας, λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ 86, Τεύχος Α΄, 11/4/2012.

Σκιαδόπουλος, Σ., (2014), «Το νομικό Πλαίσιο Πτώχευσης της Ομόρρυθμης Εταιρίας», Curia, διαθέσιμο στο: <https://curia.gr/to-nomiko-plaisio-ptoxefsis-tis-omorrhithmis-etairias-2-apo-3-2/>, ανακτήθηκε την 19/2/2016.

Τσιώτση, Χ., (2014), «Η πτώχευση και οι συνέπειές της», News, διαθέσιμο στο: <http://www.news.gr/oikonomia/epiheirhseis/article/133681/h-ptohesh-kai-oi-synepeies-ths.html>, ανακτήθηκε την 3/2/2016.

Ξενογλώσση

Levratto, N., (2013), From failure to corporate bankruptcy: a review, *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 2(20).

Ηλεκτρονικές πηγές

«Διαδικασία λύσης και εκκαθάρισης εταιρειών ΙΚΕ ΟΕ και ΕΕ», (2014), Dikaiologitika, διαθέσιμο στο:

<http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/oikonomia/27444/diadikasia-lysis-kai-ekkatharisis-etaireion-ike-oe-kai-ee>, ανακτήθηκε την 20/2/2016.

«Λύση & Εκκαθάριση Εταιρειών», (2016), Tax Law, διαθέσιμο στο: <http://www.taxlaw.gr/el/practice-areas/company-law/94-dissolution-liquidation-of-companies>, ανακτήθηκε την 20/2/2016.

«Η ΕΣΕΕ συμμετέχει στις ευρωπαϊκές εξελίξεις με θέμα: «Πτώχευση και δεύτερη ευκαιρία για ειλικρινείς επιχειρηματίες που έχουν πτωχεύσει», (2015), Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας (Ε.Σ.Ε.Ε.), διαθέσιμο στο: <http://www.esee.gr>, ανακτήθηκε την 25/2/2016.

«Στα «κρυφά» πτωχεύουν οι ελληνικές εταιρίες», (2014), *Η Ελευθεροτυπία*, διαθέσιμο στο: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=440246>, ανακτήθηκε την 25/2/2016.

«ICAP: Μειώθηκαν το 2014 οι πτωχεύσεις στην Ελλάδα», (2015), *Η Καθημερινή*, διαθέσιμο στο: <http://www.kathimerini.gr/835941/article/oikonomia/epixeirhseis/icap-meiw8hkan-to-2014-oi-ptwxeyseis-sthn-ellada>, ανακτήθηκε την 25/2/2016.

«Οριστικό τέλος για τη γαλακτοβιομηχανία ΑΓΝΟ», (2014), News, διαθέσιμο στο: <http://www.news.gr/ellada/koinonia/article/199072/oristiko-telos-gia-th-galaktoviomhhania-agno.html>, ανακτήθηκε την 26/2/2016.

«Αντιμέτωπη με την πτώχευση η γαλακτοβιομηχανία ΑΓΝΟ», (2014), iPaideia, διαθέσιμο στο: <http://www.ipaideia.gr/antimetopi-me-tin-ptoxeusi-i-galaktoviomixania-agno.html>, ανακτήθηκε την 26/2/2016.

«Αίτηση πτώχευσης κατά της ΣΕΗΟΣ Euronics», (2014), Deal News, διαθέσιμο στο: <http://www.dealnews.gr/epixeiriseis/>, ανακτήθηκε την 27/2/2016.

«Αίτηση πτώχευσης από την «ALEX PAK», (2013), *Η Ελευθεροτυπία*, διαθέσιμο στο: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=350117>, ανακτήθηκε την 29/2/2016.

«Τίτλοι τέλους για την Nutriart-Κατσέλης. Εγκρίθηκε η πτώχευση», (2013), News 247, διαθέσιμο στο: <http://news247.gr/eidiseis/oikonomia/titloi-teloys-gia-thn-nutriart-katselhs.2482068.html>, ανακτήθηκε την 29/2/2016.

« Δικαστικές κα Εξωδικαστικές Διαδικασίες εξυγίανσης Επιχείρησης » <http://atticalawyers.gr> αναρτήθηκε 9 Ιουνίου 2015

ΗΜΕΡΗΣΙΑ.gr «Λουκέτα στις επιχειρήσεις-Τι συμβαίνει σε Ελλάδα και Ευρώπη» <http://www.imerisia.gr/article> αναρτήθηκε στις 7/12/2016.